

פרשת וארא: למי שלא מתיימש

הרב אלישע וולפין

חברים יקרים שבת שלום וחודש טוב,

רבים מתבלבלים בין פרשת ו"ארא", אותה אנחנו קוראים השבוע, לפרשת "וירא", אותה קראנו בסתיו.

כעם אשר לוקח את השפה העברית מאוד ברצינות - השפה שבה נברא העולם, לפי המיתוס העברי הקדום - אנחנו נדרשים לשאול: האם במקרה שתי הפרשות כל כך דומות בשמן? מי שאינו בקיא באומנות הפרשנות היהודית בוודאי יאמר: "נו באמת! מה הקשר? זה מקרי לחלוטין". הנחת העבודה של אוהבי התורה - דתיים וחילוניים כאחד, זה ממש לא קשור לכיפה וציציות - שבתורה אין מקריות! וככל שמעמיקים בלימוד תורה, מתחילים להבין למה התכוונו חז"ל, כשאמרו שהתורה היא התבנית שעל פיה נברא העולם. אז מקריות? לא בבית ספרנו.

שתי הפרשות, "וירא" ו"וארא", מספרות לנו משהו על ראייה. אבל מה???

פרשת "וירא" היא אמנם הרביעית בספר בראשית, אבל היא הפרשה השנייה העוסקת בחייו של אברהם. פרשת "וארא", שהיא הפרשה השנייה בספר שמות, היא גם הפרשה השנייה העוסקת בחייו של משה.

בשני המקרים, הפרשה הראשונה בחיי כל אחד מהגדולים הללו - "לך לך" אצל אברהם ו"שמות" אצל משה - אנחנו מתוודעים אל המפגש הראשוני והמכונן שלהם עם הבורא. בפרשה השנייה, אנחנו פוגשים את האתגר הגדול של חייהם! בואו נהייה מאוד כנים כאן - לחוות חוויה של הארה והתגלות זה לא מאוד קשה. רבים וטובים היו שם. השאלה היא, מה קורה למחרת.

אז מה קורה "למחרת"?

אברהם יצא למסע חייו ממקום של עקרות גדולה וכמיהה עזה לילד, מלווה בקול שאמר לו, "לך לך! כי אם תלך, זה בוא יבוא. אתה תראה!". משה יוצא אל מסע חייו, מונע על ידי כמיהה אדירה לצדק בלתי מתפשר בעולם (כמעט אלים!), וקול שאומר לו, "קח את הכמיהה הזו חזרה למצרים, ועשה איתה מעשה. גאל את אחיך!".

ואברהם אכן הלך, אבל לא קרה שום דבר!!! בן, ממנו ומשרה, לא הגיע! ומשה אכן שב למצרים, והוא ניצב מול בני ישראל ומול פרעה, ולא קרה שום דבר!!! פרעה בז לו ובני ישראל לא מקשיבים לו.

רגע קשה של משבר. מה"היי" הגדול של ההבטחה לבור תחתיות של המציאות.

לרובנו קשה לגלות חזון ("לך לך") ורצון (חירות) בחיינו, אבל אם כבר הגענו לשלב הזה - של בהירות וציפייה - קשה עוד יותר כשההפך המוחלט קורה. כמו תרופה שהבטיחה ריפוי, אבל

אפילו הציפייה להקלה לא מתממשת. כמו הבטחת בחירות לעתיד טוב יותר, אבל נדרשים שנים עד שתיראנה תוצאות, ומי יודע אם אי פעם תגענה?

כך נגמרות פרשת "לך לך" ופרשת "שמות". כנראה שאין מנוס: מי שמצפה לפתרונות מהירים וקלים הגיע אל היקום הלא נכון. ביקום שלנו למסע יש שלבים. אמנם "ישועת ה' כהרף עין", אבל בודאי לא בשלב הראשון.

ואז, מתוך תהומות האכזבה מופיעה הפעימה השנייה - פרשת "וירא" ופרשת "וארא".

בפרשת "וירא" אברהם יושב פתח אוהלו כחום היום, מחלים מברית המילה שעבר בגיל מאה, והוא רואה את נושאי הבשורה האלוהית באים לקראתו. איש לפניו לא שמע ולא ראה כך את הבשורה ואת המבשרים. שנה מאוחר יותר נולד יצחק וההבטחה הגדולה של "כחול אשר על שפת הים לרוב" מתחילה להתגשם!

(בראשית י"ח, א'-י') **וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאַלְנֵי מְמָרָא וְהוּא יֹשֵׁב פְּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם. וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְאָתָם מִפְּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה... וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, 'אֵיִה שָׂרָה אִשְׁתְּךָ?', וַיֹּאמֶר, 'הִנֵּה בְּאֵהָל'. וַיֹּאמֶר, 'שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ...'**

בפרשת "וארא" משה ניצב לפני ה', מיואש ומבולבל. ואז אלוהים מתגלה לפניו באיכות חדשה ומהפכנית, ונותן למשה את המפתח לחירות: י.ה.ו.ה! את האיכות הזו, מספרת הפרשה, איש לא ראה לפניו! ומיד לאחר מכן מתחילות עשר המכות ובעקבותיהם יציאת מצרים הנצחית.

(שמות ו', ב-ח) **וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר, 'אֵלָיו אָנִי י.ה.ו.ה!!!'. וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמִי י.ה.ו.ה לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם... לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, 'אָנִי י.ה.ו.ה, וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֹלֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מִמַּעַבְדֵיכֶם וְגִאֲלְתִּי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטֵים גְּדֹלִים. וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיְדַעְתֶּם כִּי אָנִי י.ה.ו.ה אֱלֹהֵיכֶם, הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֹלֹת מִצְרַיִם. וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נְשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרְשָׁה אָנִי י.ה.ו.ה.'**

כל מסע, אם כן, מתחיל בהתלהבות גדולה. יש חזון-על ויש הבטחה כללית, והעתיד נראה מבטיח. אבל אז מובטחת לנו התרסקות אל קרקע המציאות. אם אין התרסקות ואכזבה, כנראה שלכתחילה המסע לא היה משהו כל כך משמעותי ומהפכני! בשלב הזה עוד אין ראייה מפוכחת. יש רק תחושה חזקה של שליחות, של דרך, של כיוון. וכשמגיע הקושי הגדול רוב בני האדם מפסיקים את המסע. הם נשברים. האכזבה הראשונית כל כך גדולה והייאוש פשוט משתק.

אבל אם לא התייאשנו ואם אנחנו עדיין נחושים, ועדיין זוכרים את הדיבור המכונן שהתחיל את כל המסע הזה, מגיעה הפעימה השנייה, או הפרשה השנייה. הפעימה השנייה איננה שמיעה - לא "לך לך" וגם לא מלאך המדבר מהסנה הבווער, כי אם ראייה! ראייה בהירה של הדרך!!! ראייה היא הרבה יותר מוחשית משמיעה. בפעימה השנייה החזון הראשוני מתבהר עוד יותר, והפרק הבא במסע נפתח!

הערב הוא לא רק ערב שבת, הוא גם ראש חודש שבט. כמה נפלא שגם המשוררים העבריים המודרניים, הדור השני - הפעימה השנייה לקוממיות, אם תרצו - ידעו לקשר בין ראייה לחודש

שבט: "פקחתי את עיני, היה אז חודש שבט, ראיתי מעלי ציפור קטנה אחת..." (יורם טהרלב, בן קיבוץ יגור, שלמרגלות הכרמל).

אני שומע הרבה קולות של ייאוש מסביבי - ייאוש פוליטי, ייאוש מדיני, ייאוש לאומי....

נפלא. כי זה כנראה מבשר על הפעימה השנייה... האביב מעבר לפינה....

עוד תראו!

שבת שלום וחודש טוב,

אלישע